

Lier kommune
teknisk etat
3401 LIER

INST. FOR ARKEOLOGI, KUNSTHISTORIE OG KULTURMINNER Universitetet i Oslo	
Saksb.: JHL	Kopi:
14 DES 1998	
Ark.: 0626	
Saksnr.: 98/7734	Dok. nr.: 7

Saksbeh: Jørn Jensen
Dir. tlf: 32808669
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/1363-5 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.714.
Vår dato: 26.11.98
Deres dato:
Deres ref:

UTTALELSE TIL KOMMUNEDELPLAN FOR NÆRINGSAREALER, LIER KOMMUNE.

Denne uttalelsen ble påbegynt i forbindelse med foreløpig høring i mars, men ble dessverre aldri gjort ferdig og sendt. Derfor har vi kommentarer til flere områder enn det nå er aktuelt å bygge ut.

Våre interesser er hovedsakelig knyttet til kulturlandskap og kulturminner av ulike typer. I en plan som denne, som viser aktuelle utbyggingsområder både i tettbebyggelse, i jordbrukslandskapet og i skogsterreng, vil ulike typer kulturminner og landskap bli berørt. I tettbebyggelsene vil det først og fremst være verneverdige bygninger som en må ta hensyn til, både som enkeltbygninger og som del av et større miljø.

Innenfor dette planområdet må både Lierbyen, Lierstranda, Linnesstranda, Engersand og Lierskogen sentrum betegnes som tettbebyggelser. I jordbrukslandskapet vil også mange av kulturminnene komme i kategorien verneverdig bebyggelse. I større grad enn i tettstedene vil de verneverdige bygningene her inngå som en viktig del av et miljø, nemlig gårdstunet. Andre kulturminner tilknyttet jordbruket, kan eksempelvis være gammelt jordbrukslandskap (f.eks. beitelandskap i ravinedalene), gamle veier og stier, rydningsrøyser og steingjerder (ikke nede i Lierdalen). I jordbrukslandskapet kan større sammenhengende områder vurderes som verdifulle kulturhistorisk sett, dersom den tradisjonelle strukturen er opprettholdt både i forhold til hus, tun og til landskapet generelt.

I skogsterreng kan en også finne rester etter eldre jordbruk, i tillegg til eldre veier/ stier og kulturminner tilknyttet skogbruk. Automatisk freda kulturminner (forminner) vil en finne for det meste i jordbruks- og skogbruksområder, men de kan også finnes i tettbebyggelse. Freda bygninger fins ikke i disse områdene.

Vi vil se på konklusjonene for de ulike områdene og kommentere kulturminnene.

LIERBYEN

I Lierbyen er det enkelte verneverdige bygninger. Hus bygd før 1900 er SEFRAK-registrert, og det er derfor forholdsvis lett å uttale seg i konkrete saker. Det er utvilsomt også verneverdige bygninger bygd etter 1900. En uttalelse om hvilke bygninger og bygningsmiljøer i Lierbyen som vurderes som verneverdige er det ikke mulig å komme med nå. Utfra vår kjennskap til området kan vi likevel allerede nå si mer generelt at fortetting på enkelte arealer kan foretas uten at en kommer i konflikt med verneverdige bygninger eller miljøer.

YTRE LIER

Vi vil her ta for oss scenario 2 og 3 hvor enkelte delområder omdisponeres fra landbruks- til næringsareal, og kommentere kulturminneverdier ved de enkelte områdene:

N1 Frydenlund

Frydenlund 18/1 er et helhetlig gårdsanlegg som har kulturhistorisk og arkitektonisk høy verdi, med hovedbygning, to sidebygninger og stabbur bygd 1772, driftsbygning fra 1927. I den nå ganske gjengrodde parken er det 2 gravhauger datert til jernalder. Den ene beskrives som rundhaug med diameter 12 meter og høyde 1,8 meter. Den andre er en langhaug, med en lengde på 25 meter, bredde 10 meter og høyde 1,3 meter. Begge er automatisk fredet i henhold til kulturminneloven, og er avmerket på ØK-kart.

Gårdsanlegg av en slik form og størrelse har klart behov for åpne arealer rundt seg. En nedbygging av de gjenværende arealene med dyrka mark vil være svært negativt.

N2 Bærø

Bærø 21/13 er trolig et nyere bruk. Tunet består bl.a. av våningshus fra 1917, seinere modernisert, og driftsbygning fra 1927. Tunet har ingen spesielle kvaliteter og vi kan ikke se at jordbrukslandskapet har så stor verdi at vi kan gå imot en omdisponering.

Jensvoll (YL1)

Tunet på Jensvoll 17/1 ligger dessverre helt inntil motorveien, men har likevel høy kvalitet. Her er våningshus fra 1831 og sidebygning fra 1871, begge med en høy grad av autentisitet. Opplevelsen av tunet sett fra sør er stor og en nedbygging av de dyrka arealene her vil være negativt.

Vitbank (YL3)

Tunet på Vitbank 17/4 består kun av nyere bygninger og har heller ingen andre kvaliteter. Det samme gjelder innmarka, med unntak av den sørvestligste delen som ikke bør bebygges på grunn av nærheten til tunet på Jensvoll.

Huseby, YL6.

Tunene på to av Huseby-gårdene ligger på hver sin side av St. Hallvards veg like ved krysset med rv. 289 (Husebysletta).

Huseby 21/1 ligger lengst sør. Dette er et typisk "sveitserstilstun" med våningshus fra 1894, sidebygning fra rundt 1900, driftsbygning fra 1942 og noen nyere hus. En hage med flere store trær øker verdien. På denne eiendommen ligger den ene av de to "Huseby-haugene"- de mest markante gravhaugene i Liers forhistorie. Haugene er automatisk fredet i henhold til kulturminneloven. Denne haugen karakteriseres som en rundhaug og har en diameter på 36 meter og en høyde på 4 meter. På toppen står en gravstein fra tidlig kristen tid.

Huseby 21/3 har våningshus fra 1700-tallet, driftsbygning og stabbur fra 1890. I kanten av gårdstunet ligger den andre "Huseby-haugen". Også denne karakteriseres som en rundhaug med en diameter på ca. 30 meter og en høyde på 5 meter. Etter sagnet skal St. Hallvard være gravlagt her. De to tunene sammen har en markant beliggenhet i det flate jordbrukslandskapet og inneholder også flere verneverdige enkeltbygninger. "Huseby-haugene" er blant Liers aller viktigste kulturminner. Potensialet for å finne spor etter jernalderbosetning på Huseby er stort.

Det er av stor betydning å bevare jordbrukslandskapet. Et næringsområde, trolig fra 1950-/1960-åra går som en spiss inn i jordbrukslandskapet og burde vært unngått. Arealene inntil Ringeriksvegen, vest for drivhusene på Huseby 21/2 (tilhører Espedal) oppfattes ikke som en del av jordbrukslandskapet rundt Huseby og kan omdisponeres. En utbygging øst for drivhusene vil være uheldig.

Huseby/Gilhus (YL7)

Deler av dette området henger sammen med jordbrukslandskapet til de to Huseby-gårdene som ble omtalt under YL6, riktig nok delt i to av rv. 289 (Husebysletta). Den nordligste delen av jorden på vestsida av jernbanelinja bør ikke omdisponeres til næringsformål. Den sørligste delen av kulturlandskapet har mindre verdi. Området øst for jernbanelinja må ses i sammenheng med den eldre veien "Husebygata" og bebyggelsen der. Opplevelsen av denne veien og det tradisjonelle bebyggelsesmønsteret vi ofte ser langs gamle veier, vil ved utbygging av de dyrka arealene bli betydelig redusert.

Områdene YL4 og 8-13 som ikke anbefales utbygd i noen av scenariene ser vi ingen grunn til å omtale nå.

GJELLEBEKK/ LIERSKOGEN

Vi har foretatt arkivundersøkelser for de tre foreslåtte nye næringsarealene N8 Kjenner, N9 Lierskogen og N10 Lierskogen. Vi kan ikke se at utbygging her vil berøre kjente kulturminner fra nyere tid.

Registreringene i forbindelse med økonomisk kartverk gjelder i hovedsak innmark, og det vil derfor være nødvendig å foreta nye registreringer før vi kan uttale oss om eventuelle automatisk freda kulturminner innenfor det foreslåtte utbyggingsområdet. Fylkeskommunen i samarbeid med Lier kommune arbeider nå med planlegging av arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny kommunedelplan for Lierskogen.

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Jørn Jensen
kulturvernkonsulent

Kopi: Lier kommune, Kulturetaten
Riksantikvaren
Universitetets Oldsaksamling/ IAKN
Regionalavdelingen/ her